

terera entre els regnes de València i Múrcia (veg. el passatge de Jaume I citat s. v. *Novelda i Petrer*). És singular, però, que la pron. local sigui *santapóla*, amb o tancada (així ho sentia Giner i March el 1935 a Alacant, Mutxamel, St. Joan i Elx, junt amb el gentilici *santapoleros*), i així ho vaig constatar en les meves enquestes de 1963 allí (xxxvi, 125-130) i als pobles circumdants.

És que no es tracta d'un nom portat per la conquesta catalana de Jaume II o Jaume I, sinó heretat del mossàrab anterior a la invasió sarraïna: així ens ho mostra el nom àrabic que el Himyarí (1360-1461), dóna al nom d'aquest port: «el fondejador dit de *šanta bāla*» (ed. Levi-Provençal, p. 39). O sigui que SANTA PAULA donà en mossàrab *santa-poula*, on el vocalisme normal del mossàrab AU, fou tenyit d'arabisme pels moriscos, en grau major o menor, segons el de llur arabització: uns pron. *pula* (d'on la forma de Himyarí) altres quedaven en *póula*, d'on la pron. *santapóla* que ens ha restat fins ara.

SANTA LINYA

Poble de la Noguera, una vintena de k. dret al Nord de Balaguer, amb municipi i parròquia, dedicada a Sant Marc.

PRON. LOCAL: *santaline*, a Àger i La Règola; *santañine* a La Sentiu (Casac. 1920); i amb *-li-* o *-li-* en les meves enqs. de 1957, allí mateix (xvii, 48-52) i pobles del voltant.

MENCIONS ANT. Molt copioses. Les donarem per ordre cronològic; cada una amb context que n'assegura indubtablement la identificació amb el lloc que ens ocupa. Després les classificarem i veurem el valor lingüístic d'unes i altres.

1036, en una carta de franquícies perduda, de la qual tenim una còpia feta el 1292 per un notari de Balaguer: «Ermengaudus chomes --- vobis fideles nostros, homines de *Sancta Licinia* --- venistis cum amicis vestros nomin. Arnaldus Mironis de *Tusto* --- ut carta franchitatis fecissem vobis de castro *Sancta Licinia* cum term. --- afr. Or. in alveo *Nogera*, Mer. fonte de *Almahaleve*, vel in monte *Salabro*, Occ. --- in term. Osse, Circi in saxas de *Sta. Cicilia* et *Coscolgo* --- homines de *Sancta Licinia* --- primitias --- veniant de *Sta. Maria* de *Sancta Licinia*, et presbiteros naturales de *Sancta Licinia* --- Sig. Arnal de *Toste* ---» (transcrit parcialment per MiretS., *Castellbò*, 71; i sencer per Muñoz Romero I, 185; per Font Rius, *C. d. p.*, § 18, p. 34; i Alart, *Priv.*, 33); 1048: «*Sancta Elzinia*», una de les dades aportades de primera mà pel P. Sanahuja (*Hist. de la villa de Àger*, 1961, 237.14f.).

Notem, 1050: el Comte de Barcelona lliura al monestir de Ripoll, el 29-ix-1150, l'heretat de *Muça Avençabet*: afr. Or. castell de «*Cubells* vel ri. *Ció*, Mer., term. Balaguer vel fl. *Segre*, Occid. castrum *Lorenç* vel ipsum de *Sabalicina* vel fl. *Noguera*, Circi castrum *Alos*», p. p. Pròsper de Bofarull (*Los condes de Bna. Vindicados* II, 25) (cf. CCandi, *Mi. Hi.* 60

Ca. II, 10, 11).

1068, en l'Acta de dotació del monestir d'Àger: «Arnaldus Mironis [de Tost] et conjux --- damus --- ipsum castrum de *Ager* --- cum terminis --- in extremis finibus marchiarum, iuxta com. Urgelli, videl. intra *Nogueram* et *Noguerolam* --- afr. Or. --- fl. *Noguerae*, Mer. in term. castris *Sanctae Liciniae* et --- castro *Os* --- Occ. fl. *Nogueirolae*, Circi summitate *Monte Seco*, ultra te. *Sti. Laurentii* ---» (*MarcaH.*, § 270, «ex archivo eccl. Aggerensis», c. 1142.14): i segueix citant *Fecedo*, *Finestris*, *Stagna*, més avall *Castro Serris*, *Malagastro*, *Artesia*, *Foradada*; datat a. VIII Regis Philippi, i contra-signat per «Valencia Comitissa Pallariensis» i molts personatges. Amb un apèndix del mateix any, on se citen encara *Lordanum*, *Casso*, *Regula*, *Corario* (però no hi reapareix Sta. Linya).

És un document semblant al publicat per Font Rius (*Cartas de Población*, § 30) d'una còpia del S. XIV, d'original perdut; si bé aquest és molt més breu i datat d'un any abans, gener de l'a. VII de Felip; i té per objecte donar a cert Galceran un puig del terme d'Àger a poblar i fortificar: «Ego Arnal de *Tost* et conjux --- donamus --- puyo de *Ludel* --- *Montesquivo* --- afr. Or. castrum de *Cas*, et --- vadit usque ad term. de *Sancta Lidinia* et *Cas* et --- de *Sancta Lidinia* usque ad *Val de Salge* --- Sig. Arnal de *Tost*».

Poc abans de 1071, o c. 1060: la comtessa Sancia jura fidelitat al Comte de Bna. R. Berenguer I i Almodis, de no concordar amb el comte Ermengol d'Urgell «de ipso castro de *Scta. Lidinia* et de --- *Olius*, *Bioscha*, *Ponts*, *Tolan*, *Conchas* ---» (*Li. Fe. Ma.* I, § 15, § 154.15); 1085 o 1086: «Ermengaudus, Urgello Comes et Marchio, dono Brocardi Guilelmi --- ipso podio de *Privazano* ¹ --- infra com. Urgelli et in term. *Salta Lizenia* --- afr. Fonte *Olmosa* ad *Morriola*, vadit usque in Costa de *Celabro* sive in te. de *Monte Rubeo* ² --- ascendit in summ. de *Celabro* --- et quallo de *Laurencio* --- ipso *Maruniolo* --- usque in quallo de *Batal Gazet* et rocha de *Man Salamon* ³ --- fonte *Olmosa* et --- castrum *Saltalizenia*» signen Guillem de *Mediano* [Meià] i «Raimundus Gombaldus de *Salta Lizenia*». Doc. de l'Arx. de Solsona que ja va citar en extracte Serra Vilaró en *E. Un. Cat.* IV (1910), 18, datant-lo de 1085, i que jo vaig llegir després a l'Arx. de Sols. (on el Dr. Llorens el datava de 1085).

1093: «term. castrorum *Momacastri* (bis) sive *Alòs* seu *Saltelzinie* sive *Gerb* vel *Balager*; afr. alodii *Momacastri*; Or. *Rivi Albi*; Austr. *Gradiloni*, Occ. *Alantorni* seu *Lavantiolo*, Sept. *Cosmedols*; — afr. *Alos*; Or. *Verned*, seu *Rubiora*, Austr. *Camarasa*, Occ. flumen *Nogera*, Sept. *Mediani*; — alodii *Saltelzinie*: Or. *Nogera*, Austr. *Laurentio* seu *Toschela*, Occ. *Tartarantii*, Sept. *Ager*, vel *Gerb*; — te. *Camarasa*: Austr. *Corbins*, Occ. fl. *Nogero*, Sept. te. *Tartarentii* seu *Saltelzinie*» (altre doc. que llegeixo a l'Arx. de Sols.); 1094: castris *Sanctae Liciniae* (Sanahuja, *Ci. de Balaguer*, 68); 1116: «saltus *Elziniae*» (Sanahuja, id., 66 i Font Rius, p. 716 n. 1).

1126: el Comte d'Urgell dóna a l'església d'Urgell